

Tarnyba Lietuvos kariuomenėje: mitai, baimės ir galimybė atrasti savo Lietuvą iš naujo

Sovietmečio istorijos apie armiją iki šiol gąsdina dalį užsienyje gyvenančių lietuvių ir jų tėvų, nors su šių dienų Lietuvos kariuomene jos neturi nieko bendro. Devyni tarnybos mėnesiai daugeliui tampa ne varginančia prievole, o galimybe sustiprėti, susikurti naują ryšį su Lietuva ir apsispręsti dėl grįžimo. Apie tai atvirai kalba Kanadoje gimę broliai Joris ir Aistis Meiklejohnai, o kariuomenės atstovai paaiškina, kas iš tiesų laukia užsienyje gyvenančių jaunuolių.

Justina Mikeliūnaitė | Pasauliolietuvis.lt

„Tarnyba Lietuvos kariuomenėje ne tik sustiprino mane fiziškai ir psichologiškai, padidino pasitikėjimą savimi įveikiant įvairius iššūkius, bet ir sustiprino ryšį su Tėvyne, padėjo geriau ją pažinti ir paskatino kraustytis čia gyventi“, – sako trečios kartos Kanados lietuvis Joris Meiklejohnas, savanoriškai tarnybą atlikęs prieš penkerius metus, o šiomet baigęs rezervo mokymus ir likęs gyventi ir dirbti Vilniuje.

Joris atkreipia dėmesį, kad kartais jaunuoliams ar jų tėvams baimės ir abejonės dėl tarnybos kariuomenėje kyla iš žinių trūkumo ir sovietmetį menančių prisiminimų apie itin traumuojančias patirtis okupantų armijoje. Vaikinas tikina, kad šiandienos kariuomenė su šiais palyginimais neturi nieko bendro,

bendraujama pagarbiai, užtikrinamos puikios sąlygos. Sako, pats nepatyręs jokių iššūkių, susijusių su kalba ar tuo, jog yra užsienio lietuvis, ir šypsodamasis priduria, kad, pasak kai kurių karių, su šauktiniais elgiamasi net per švelniai. Teigiama Jorio patirtis įkvėpė savanoriškai tarnybą pasirinkti ir jo jaunesnįjį brolių Aistį, kuris tarnybą Lietuvos kariuomenėje baigė šiais metais.

Savanoriška tarnyba - galimybė pačiam apsispręsti, kada tarnauti

Per pastaruosius penkerius metus privalomąją pradinę karo tarnybą pradėjo apie 300 jaunuolių, kurie yra deklaravę gyvenamąją vietą užsienyje. Tačiau nemaža dalis diasporos jaunuolių nėra susipažinę su privalomojo šaukimo tvarka ar savanoriškos tarnybos galimybėmis ir kartais vengia tarnybos dėl priežasčių ar įsitikinimų, kurie nebeatitinka šiandienos realybės.

Štai ir savanorišką tarnybą Lietuvoje pandemijos metu pasirinkęs Joris iš Kanados tuo metu, kai svarstė galimybę tarnauti, dar nežinojo, kad kiekvienų metų pradžioje yra skelbiami šaukiamų tarnauti piliečių sąrašai (į privalomąją karo tarnybą gali būti pakviesti 18–21 m. jaunuoliai), ir nepatikrino, kad prieš apsisprendamas tarnauti jis jau buvo šauktinių sąrašė. Teko susimokėti simbolinę baudą. Tačiau tai nesumažino jo ūpo tarnauti Lietuvos kariuomenėje.

Džiaugiuosi savo sprendimu grįžti į Lietuvą jau kaip suaugęs žmogus ir sustiprinti ryšį, sutikti savo pažįstamų, draugų.

„Žinojau, kad galiu būti pakviestas ateityje, tad nutariau sprendimą, kada tarnauti, perimti į savo rankas ir pasinaudoti pandemijos laiku, kai, pradėjęs mokytis universitete, praktiškai visą laiką leidau savo kambaryje be jokių socializacijos galimybių. Žinoma, teko patirti papildomų apribojimų, tačiau džiaugiuosi savo sprendimu grįžti į Lietuvą jau kaip suaugęs žmogus ir sustiprinti ryšį, sutikti savo pažįstamų, draugų,“ – motyvus tarnauti prisimena Kanados lietuvis Joris Meiklejohnas, vaikystėje kas keletą metų su šeima lankydavęsis Lietuvoje, bet paskutinė viešnagė vyko, kai jam buvo trylika. Joris tikina, kad visada jautė stiprų patriotizmą ir ryšį su Tėvyne, bet nelabai įsivaizdavo, kas įeina į tuos 9 tarnybos mėnesius, neturėjo draugų ar pažįstamų, kurie jau buvo tarnavę. Tad vyko į Lietuvą apmtas nežinomybės, neužtikrintumo, bet kartu ir vedamas stipraus noro atlikti pilietinę pareigą. Žvelgdamas atgal, atkreipia dėmesį, kad tarnyba kariuomenėje – ne tik pareiga savo šaliai, tačiau ir labai auginanti patirtis.

Kanadoje užaugę broliai Aistis ir Joris atliko tarnybą Lietuvos kariuomenėje | Asmeninio archyvo nuotr.

Nei emigracija, nei dviguba pilietybė neatleidžia nuo karo prievolės Lietuvoje

Privalomoji pradinė karo tarnyba – tai galimybė įgyti pagrindinį karinį parengtumą, atlikti pareigą tėvynei ir pradėti profesinę karjerą Lietuvos kariuomenėje.

Pasak Karo komendantūrų valdybos Karo prievolės ir komplektavimo tarnybos direktoriaus Arūno Balčiūno, vienas dažniausių mitų – kad išvykus gyventi į užsienį, deklaravus išvykimą ar įgijus kitos valstybės pilietybę karo prievolė Lietuvoje nebegalioja. Iš tiesų Lietuvos piliečiams karo prievolė taikoma nepriklausomai nuo to, kur jie gyvena, o dėl dvigubos pilietybės savaime nėra nuo jos atleidžiami.

Taip pat pasitaiko nuogastavimų, kad šaukimo procedūros gyvenant užsienyje yra labai sudėtingos, dėl kiekvieno formalumo teks vykti į Lietuvą, o kelionės išlaidos nebus kompensuojamos. Tačiau nemažą dalį dokumentų galima pateikti nuotoliniu būdu, o numatytais atvejais kompensuojamos ir kelionės išlaidos. Štai ir Kanados lietuvis Joris prisimena, kad nors teko skristi į Lietuvą dėl sveikatos patikros, o vėliau dar kartą keliauti per Atlantą pradėti tarnybos, situaciją palengvino dalinis skrydžių išlaidų kompensavimas.

Kitas mitas – kad neatsižvelgiama į gavusiųjų šaukimą užsienyje susikurtą gyvenimą, darbą ar studijas. Kiekvieno karo prievolinko situacija vertinama individualiai, o esant svarbioms aplinkybėms gali būti svarstomos įstatymuose numatytos tarnybos atidėjimo galimybės.

Asmenys, užsiregistravę savanoriškai, įgyja teisę pasirinkti norimą tarnybos vietą (batalioną). Pavyzdžiui, besidomintys technika renkasi Oro gynybos batalioną arba Gedimino štabo batalioną. Po kelių savaičių bazinio kario kurso kariai yra skirstomi į specializacijas (pvz., šaulys, kulkosvaidininkas, ryšininkas, paramedikas, vairuotojas). Skirstant maksimaliai atsižvelgiama į kario turimus civilinius įgūdžius, pomėgius ir fizines savybes.

Galima pasirinkti specializaciją pagal turimus įgūdžius ar pomėgius

Būtent atsiradusi nauja galimybė tarnauti Ryšių ir informacijos sistemų batalione paskatino savanorišką tarnybą rinktis ir Kanados lietuvį Aistį Meiklejohną, o sprendimą sustiprino anksčiau tarnybą atlikusio brolio Jorio išpūdžiai ir paaiškinimai. Turėdamas žinių ir palaikymą, Aistis tarnybos laukė su maloniu jauduliu ir nekantrumu.

Kanados lietuvis Aistis Meiklejohnas lauko pratybose | Asmeninio archyvo nuotr.

Informatiką studijuojantį Kanados lietuvių viliojo galimybė panaudoti profesines žinias ir pasisemti patirties, kuri gali būti naudinga tolimesniame karjeros kelyje. Kaip ir brolis, jis nutarė pats spręsti, kada nori tarnauti, ir pasirinko savanorišką tarnybą, nelaukdamas, kada bus pašauktas (jei bus).

Vaikinas prisipažįsta šiek tiek baiminęsis, kad vadai ar tarnybos draugai gali pasišaipyti dėl lietuvių kalbos ar dėl to, jog augo ne Lietuvoje, tačiau ištis, kai ką nors ne taip pasakydavo, visi kartu draugiškai pasijuokdavo. Taigi jokių ypatingų iššūkių dėl to, kad negyvena Lietuvoje, Aistis sako nepatyręs. Be to, grupėje jis buvo ne vienintelis užsienio lietuvis – kartu tarnavo ir keletas jaunuolių iš kitų Europos šalių.

Tarnyba kariuomenėje man daug davė ir kaip žmogui: sustiprėjau fiziškai ir psichologiškai, įveikus sudėtingesnes užduotis ir pabuvus naujoje, išbandymų kupinoje aplinkoje, sustiprėjo pasitikėjimo ir pasididžiavimo savimi jausmas. Įgijau ir savo studijoms bei ateities karjerai vertingų žinių.

„Tarnyba kariuomenėje man daug davė ir kaip žmogui: sustiprėjau fiziškai ir psichologiškai, įveikus sudėtingesnes užduotis ir pabuvus naujoje, išbandymų kupinoje aplinkoje, sustiprėjo pasitikėjimo ir pasididžiavimo savimi jausmas. Įgijau ir savo studijoms bei ateities karjerai vertingų žinių. Be to, šie devyni mėnesiai padėjo sukurti dar artimesnį ryšį su Lietuva ir sustiprino norą ateityje čia gyventi“, – planais dalinasi šiais metais tarnybą baigęs ir į universitetą Kanadoje grįžęs Aistis. Vaikinas atkreipia dėmesį, kad nors tarnyba skiriasi nuo įprasto civilio gyvenimo, vis tik šis laikas leido patirti Lietuvą ir suteikė aiškesnį suvokimą apie gyvenimą čia, nei atvykstant tik atostogų ar dalyvauti Dainų ir šokių šventėse, taip užsimezgė ir nemažai naujų draugysčių tiek su lietuviais, nuolat gyvenančiais Lietuvoje, tiek su atvykusiais iš kitų šalių.

Kanados lietuvis Aistis Meiklejohnas lauko pratybose | Asmeninio archyvo nuotr.

Įsitikinimai ar sovietmetį menantys tėvų prisiminimai sukelia nepagrįstų baimių

Užsienyje gyvenantiems jaunuoliams tarnyba Lietuvos kariuomenėje neretai reiškia didesnius gyvenimo pokyčius nei tiems, kurie gyvena Lietuvoje. Tad jiems kyla klausimų dėl darbo, studijų, šeimos ar draugų, kuriuos teks kuriam laikui palikti. Dalis jaunuolių nerimauja ir dėl kalbos barjero ar to, kaip seksis pritapti naujoje aplinkoje.

Štai Joris Meiklejohnas juokiasi, kad sunkumų tarnaujant kilo nebent dėl škotiškos senelio pavardės, kurią retai kas taisyklingai ištaria tiek Lietuvoje, tiek Kanadoje. Kalbos barjero lietuviškai kalbantis ir lietuviškose veiklose kartu su tėvais ir močiute, visuomeniškais bei aktyviais lietuvių bendruomenės nariais, dalyvaudavęs Joris sako nejautęs. Vaikinas pripažįsta, kad visai lietuvių kalbos nemokant ar itin silpnai kalbant gali būti sudėtinga bendrauti. Nors daug vadų ar kitų tarnybą atliekančių asmenų kalba angliškai, pagrindinė bendra kalba veiklų metu – lietuvių. Kita vertus, pasak Jorio, tarnybos laikas gali tapti ne puikia proga sutvirtėti fiziškai ir psichologiškai, artimiau pažinti Lietuvą, bet ir puikia praktika, siekiant sustiprinti lietuvių kalbos žinias.

Prieš pradeddami tarnybą karo prievolinkai turi atlikti nustatytas šaukimo procedūras, kurių metu dokumentai pildomi valstybine kalba. Pačios tarnybos metu, pasak A. Balčiūno, kalbos barjeras didelių sunkumų nesukelia. Lietuvos kariuomenės vadai kalba angliškai, todėl anglų kalbą mokantys jaunuoliai gali sėkmingai tarnauti ir silpnai mokėdami lietuviškai.

„Turime nemažai pavyzdžių, kai užsienyje gimę ar augę Lietuvos piliečiai atvyksta turėdami tik pagrindines lietuvių kalbos žinias, o tarnybos metu, kasdien bendraudami su kitais kariais ir vadais, gerokai jas patobulina“, – pabrėžia Karo komendantūrų valdybos Karo prievolės ir komplektavimo tarnybos direktorius.

Arūnas Balčiūnas | Asmeninio archyvo nuotr.

Lietuvos kariuomenė nuolat stengiasi mažinti užsienio lietuvių nuogąstavimus, suteikdama aiškią informaciją apie šaukimo tvarką, tarnybos sąlygas, priklausančias garantijas ir individualių aplinkybių vertinimą.

Labai padeda ir jau tarnybą atlikusių užsienio lietuvių patirtys. Išgirdus, kaip jiems sekėsi ir ką jiems davė tarnyba, daug kas tampa aiškiau.

Kurstyti baimes ir nepasitikėjimą kariuomene - priešišku jėgų tikslas

Svarbu turėti omenyje, kad, siekiant sumažinti diasporos pasitikėjimą Lietuvos kariuomene ar motyvaciją tarnauti, atliekant pilietinę pareigą, veikia ir priešiškos jėgos, viešojoje erdvėje nemažai propagandinių, sąmoningai klaidinančių žinių.

rusijos propagandos tikslas – paveikti Vakarų visuomenes, Lietuvos gyventojus ir mūsų diasporos atstovus. Vykdydama informacines operacijas, rusija siekia didinti visuomenės susiskaldymą, mažinti gyventojų pasitikėjimą savo valstybių vyriausybėmis, kelti abejonę Vakarų valstybių, taip pat ir NATO ar ES narių, tarpusavio santykių tvirtumu, mažinti paramą Ukrainai.

rusijos propaganda siekia menkinti Lietuvos pasiruošimą gintis, diskredituoti krašto apsaugos sistemos vadovybę, vaizduoti Lietuvos kariuomenę kaip nekompetentingą.

„Žvelgdami į rusijos skleidžiamą dezinformaciją Lietuvos kontekste, jau daugelį metų matome didelį dėmesį Lietuvos gynybos politikai, Lietuvos kariuomenei ir NATO sąjungininkų pajėgumams Lietuvoje. rusijos propaganda siekia menkinti Lietuvos pasiruošimą gintis, diskredituoti krašto apsaugos sistemos vadovybę, vaizduoti Lietuvos kariuomenę kaip nekompetentingą. Kaip ir minėta, vienas iš pagrindinių rusijos propagandos tikslų yra mažinti pasitikėjimą valstybe, todėl priešiška propaganda gali daryti įtaką ir Lietuvos diasporai, mažinti lietuvių norą atlikti privalomąją karo tarnybą“, – atkreipia dėmesį A. Balčiūnas.

Klaidinančios, diskredituojančios priešiškų jėgų, antivalstybiškai nusiteikusių asmenų skleidžiamos žinios ar neigiami įsitikinimai, susiformavę dėl sovietmečio patirties ir tėvų, giminaičių prisiminimų iš tarnybos armijoje, ne tik stiprina jaunuolių baimes, nerimą, kad gali būti pašaukti, ar dvejonės dėl savanoriškos tarnybos, bet veikia ir tėvų poziciją.

Mūsų kalbinti broliai Joris ir Aistis savo jau Kanadoje gimusiems ir augusiems tėvams yra dėkingi už palaikymą apsisprendus tarnauti, tačiau įvairiose emigrantų grupėse socialiniuose tinkluose nestinga mamų klausimų, kaip galima savo sūnums padėti išvengti tarnybos, o kartais net pasvarstymų, ar verta užsienyje gimusiam vaikui suteikti ir Lietuvos pilietybę, nes su ja siejama ir pareiga tarnauti kariuomenėje.

Karo komendantūrų valdybos Karo prievolės ir komplektavimo tarnybos direktorius A. Balčiūnas ragina tėvus nepriimti sprendimų dėl vaikų pilietybės vien iš baimės ar remiantis neoficialia informacija ir kviečia pasikalbėti su kariuomenės specialistais, išsiaiškinti visas galimybes ir priimti apgalvotą sprendimą.

Kiekvieno karo prievolinko situacija vertinama individualiai

Net ir radus savo pavardę pakviestųjų atlikti privalomąją karo tarnybą sąrašė, nereiškia, kad reikės viską mesti ir nuo rytojaus lėkti tarnauti. Kiekvienas atvejis vertinamas individualiai, yra galimybė tarnybą atidėti. Todėl kariuomenės atstovai ragina karo prievolinkus susisiekti su regionine karo komendantūra ir aptarti

savo situaciją.

Už karo prievolinko pareigų nevykdymą gali būti paskirta bauda nuo 60 iki 210 eurų, už neatvykimą į privalomąją pradinę karo tarnybą gali būti paskirta bauda nuo 280 iki 450 eurų, o už šaukimo į privalomąją karo tarnybą vengimą – gali būti taikoma baudžiamoji atsakomybė ir gali būti skiriama bauda, areštas arba laisvės atėmimas iki 3 metų.

Taip pat primename, kad pagal naująjį Administracinių nusižengimų kodeksą, administracinę atsakomybę galima taikyti ir asmeniui nedalyvaujant. Baudos sumokėjimas nuo karo prievolės neatleidžia.

Kariuomenė – ne kurortas, kad visiems patiktų, bet sąlygos čia tikrai puikios, o ką iš to pasiimsim, priklauso nuo mūsų pačių mąstymo būdo

„Net jei tarnyba būtų privaloma visiems, manau, kad 9 mėnesiai nėra toks didelis pasiaukojimas, kad sustiprintum save ir prisidėtum prie Tėvynės saugumo. Gyvename tokioje geopolitinėje realybėje, kad privalome rūpintis savo saugumu, o ne tik tikėti(s), kad amerikiečiai ar NATO mus apgins. Būkime savarankiškai. Be to, tarnaudami ne tik duodam, bet ir kiekvienas galim kažko pasisemti – sutvirtėti fiziškai, subręsti psichologiškai, patobulinti kalbą. Kariuomenė – ne kurortas, kad visiems patiktų, bet sąlygos čia tikrai puikios, o ką iš to pasiimsim, priklauso nuo mūsų pačių mąstymo būdo“, – pabrėžia trečios kartos Kanados lietuvis Joris, šiemet persikėlęs gyventi ir dirbti (su dronais) į Vilnių. Šį sprendimą priimti padėjo ir tarnybos patirtis, ir galimybė per tuos mėnesius pajusti, kaip sparčiai tobulėja gyvenimas Lietuvoje.

Baimėms erdvės atsiranda tada, kai trūksta informacijos ar žinių, vadovaujamasi prisiminimais ar mitais. Pasak Jorio, užsienio lietuviams tarnyba atveria Lietuvą ir naujas galimybes, sustiprina pilietinės atsakomybės jausmą, padeda susikurti naują draugų ir pažįstamų ratą ir lengviau apsispręsti, ar norėtų pabandyti čia (pa)gyventi.

„Atlikti karinę tarnybą ypač rekomenduočiau tiems užsienio lietuviams, kurie svarsto galimybę sugrįžti gyventi, kurie niekad nėra gyvenę Lietuvoje ar išvyko vaikystėje. Tai puiki patirtis, kuri padeda tvirčiau pasijausti lietuviu, užmegzti artimesnį ryšį su šalimi. Tai unikali patirtis, kurios negausi niekur kitur, prisiminimai apie įveiktus iššūkius ir pasididžiavimo jausmas liks visam

gyvenimui“, – dar dvejojančius dėl savanoriškos ar besibaiminančius privalomosios karinės tarnybos užsienio lietuvius drąsina šiais metais tarnybą baigęs Aistis Meiklejohnas.

Ką svarbiausia turi žinoti užsienio lietuviai apie tarnybą Lietuvos kariuomenėje ir šaukimų tvarką.

- Jei turite Lietuvos pilietybę, karo prievolininko pareigas turite vykdyti nepriklausomai nuo to, kur gyvenate. Tai galioja ir dvigubą pilietybę turintiems asmenims.
- Išvykus gyventi į užsienį ilgesniam nei šešių mėnesių laikotarpiui, reikia informuoti apie savo faktinę gyvenamąją vietą ir pateikti kontaktinius duomenis regioninei karo komendantūrai. Daugelį pirminių šaukimo procedūrų galima atlikti nuotoliniu būdu.
- Nuo 2026 m. į privalomąją pradinę karo tarnybą paprastai šaukiami jaunuoliai nuo 18 iki 22 metų. Savo noru tarnybą galima rinktis iki 39 metų, todėl nebūtina laukti, kol būsite pašaukti.
- Tarnybos metu kariai aprūpinami gyvenamąja vieta, maitinimu, apranga, jiems mokamos nustatytos išmokos.
- Kilus klausimų dėl individualių aplinkybių, studijų, darbo ar šeimos, rekomenduojama kreiptis į regioninę karo komendantūrą.
- Privalomosios pradinės karo tarnybos kariams suteikiamas visiškas valstybės išlaikymas (apgyvendinimas, maitinimas, apranga, socialinis ir gyvybės draudimas). Taip pat kiekvieną mėnesį mokama išmoka buitiniams išlaidoms, o baigus tarnybą išmokama speciali sukaupta išmoka, kurios dydis priklauso nuo tarnybos įvertinimo.

[Medijų rėmimo fondo](#) (MRF) remiamas projektas „Pasaulio lietuvių informacinio atsparumo ir pilietinio pasirengimo didinimas: „Atspari diaspora – stipri Lietuva“

Jei norėtumėte publikuoti straipsnį prašome nekeisti straipsnio pavadinimo,

nurodyti informacijos šaltinį, autorių ir projekto pavadinimą.